

Влада на Република Северна Македонија
Генерален секретаријат

Општи податоци за здружението / фондацијата

Име на здружението/фондацијата: Македонски центар за меѓународна соработка

ЕМБС (матичен број на правниот субјект според податоците во Централен регистар): 4878256

Седиште и адреса (улица, број, општина): ул. Никола Паралунов 41А, Поштенски факс 55, 1060, Скопје

Застапник: Александар Кржаловски, директор

Веб страница: www.mcms.mk

Електронска пошта (e-mail): mcms@mcms.mk

Телефонски број за контакт: 070-255-750

Лице за контакт: Александар Кржаловски

Предлог- иницијатива

за годишна Програма за работа на Владата на Република Северна Македонија за 2027 година

Наслов на иницијативата: Реформа на државното финансирање за граѓанските организации и зголемување на државното финансирање

Стратешки приоритет: (поврзаност со стратешки приоритет на Владата, согласно Програмата за работа на Владата на Република Северна Македонија 2024-2028 <https://vlada.mk/strateshki-prioriteti?ln=mk>)

Стратешки приоритет: Успешно водење на пристапните преговори со Европската Унија

VI. Права и слободи – Поддршка на граѓанскиот сектор

НППА: (поврзаност со пристапни партнерства и соодветна идентификација на поглавје и подрачје <https://mep.gov.mk/mk-MK/eu-integracii/nacionalnata-programa-za-usvojuvanje-na-pravoto-na-eu>)

Согласно на НПAA 2021-2025: 1. Политички критериуми / 1.1. Демократија / Граѓанско општество

Среднорочен приоритет: Ќе продолжи обезбедувањето средина за развој и унапредување на граѓанскиот сектор, преку континуирано спроведување на Стратегијата на Владата за соработка со и развој на граѓанскиот сектор со Акциски план за периодот 2022-2024.

Со оглед на тоа што е во тек подготовката на НПАА 2027–2030, предлагаме мерките од оваа иницијатива да бидат вклучени и во новата НПАА, во делот Политички критериуми / Демократија / Граѓанско општество.

Образложение: (опис на состојбите, причини за проблемите кои се предмет на разгледување, цел на предлогот, предмет на уредување доколку се работи за закон или подзаконски акт)

Државното финансирање на граѓанските организации и понатаму претставува значаен предуслов за одржливо, независно и активно граѓанско општество. И покрај определените чекори за унапредување на системот, сè уште не е воспоставен предвидлив, транспарентен и одржлив систем на државно финансирање на граѓанските организации.

Во 2025 година беше подготвен новиот Предлог-закон за здруженија и фондации, со кој се предвидува унапредување на системот на државно финансирање, вклучително и воспоставување гарантен фонд за кофинансирање на проекти финансирани од ЕУ и други странски донатори. Предлог-законот предвидува и донесување Уредба за поблиско уредување на државното финансирање, со која Кодексот на добри практики за финансиска поддршка на граѓанските организации од државниот буџет би добил задолжителен и хоризонтален карактер. Сепак, постапката за Предлог-законот запре во владина процедура, а по кадровските промени во надлежното министерство процесот целосно запре. Оттука, потребно е повторно активирање и финализирање на законската реформа, наместо дополнително одложување на воспоставувањето на системските решенија.

Дополнителна причина за итноста на реформата е намалувањето на достапното странско донаторско финансирање. Дел од традиционалните странски донатори кои со години значајно го поддржуваат граѓанското општество ги намалуваат или повлекуваат своите програми и средства, меѓу кои особено значаен пример е USAID. Овој тренд ја зголемува потребата од посигурни домашни извори на финансирање и механизми за кофинансирање на проектите на граѓанските организации.

Во оваа насока, предлагаме Владата во Програмата за работа за 2027 година да ги опфати следните мерки:

а) Зголемување на државното финансирање за граѓанските организации

Неопходно е Владата да преземе мерки за достигнување на регионалните практики со акцент на финансиската поддршка која ја имаат граѓанските организации од државата споредбено со нивните вкупни приходи. Оттука нашиот предлог е во 2027 година финансирањето на граѓанските организации од страна на државата да достигне најмалку 30% од вкупните приходи на граѓанските организации. Според публикацијата „Граѓанскиот сектор во бројки 2025“ на МЦМС, изработена врз основа на завршните сметки доставени до Централниот регистар, приходите на граѓанскиот сектор се проценуваат на околу 100 до 140 милиони евра годишно, па 30% од нив изнесуваат околу 2,6 милијарди денари. Истовремено, со замрзнувањето на американската помош од јануари 2025 година, секторот остана без проценети околу 30 милиони долари годишно, односно околу една петтина од своите приходи. Оттука, предлагаме за 2027 година да се определат најмалку 3 милијарди денари (околу 49 милиони евра), со што

би се достигнал целниот удел од 30% и делумно би се надоместил изгубениот дел од странското финансирање.¹

Според последната достапна анализа за државното финансирање направена од Одделението за соработка со НВО при Генералниот секретаријат на Владата, во 2025 година за граѓанските организации од централниот и локалниот буџет биле доделени вкупно 1.790.490.576 денари, што претставува 11,88% од вкупните приходи на граѓанските организации во годината². Меѓутоа, според анализата за државното финансирање направена од страна на Македонски центар за меѓународна соработка, која ги опфаќа само здруженијата и фондациите регистрирани според Законот за здруженија и фондации, во 2025 година здруженијата и фондациите добиле вкупно 845.991.595 денари (околу 13,7 милиони евра), од кои 732.599.601 денари од централниот буџет и 113.391.994 денари од општините³. Разликата меѓу двете анализи (околу 944 милиони денари) произлегува од тоа што Владината анализа ги вклучува и средствата доделени на субјекти регистрирани според други закони, како и средствата доделени преку други буџетски конта, покрај контото 463. Ова покажува дека во моментот не постои јасна и точна слика за вкупната финансиска поддршка од државата за граѓанските организации, што дополнително ја потврдува потребата од единствени стандарди за планирање и известување.

Зголемувањето на државното финансирање за граѓанските организации треба да се дефинира во годишната програма за работа на Владата како посебна точка. За поголема одржливост и предвидливост на државното финансирање, потребно е однапред да се подготви план за висината на средства за најмалку три следни години, а засновано на просекот на годишните приходи во граѓанскиот сектор во претходните три години. Овој предлог е продолжение на претходните поднесени иницијативи од страна на МЦМС⁴ и се уште се залагаме за остварување на оваа иницијатива.

Исто така, регионалните практики укажуваат значително поголема поддршка на Владите за граѓанските организации (во 2024, во Словенија, државното финансирање за граѓанските организации на централно и локално ниво изнесувало околу 648,1 милион евра⁵; според последните достапни податоци за Хрватска од 2021 година, државното финансирање за граѓански организации изнесувало околу 230 милиони евра⁶ а за Србија во 2023 година за граѓанските организации од буџетската линија 481 биле планирани околу 83,6 милиони евра⁷). Конечно, постепено зголемување на локалното (државното) финансирање на граѓанските организации (на сметка на меѓународните донатори) е една од обврските во процесот на пристапување кон Европската Унија.

¹ Извор: <https://mcms.mk/mk/za-nasata-rabota/istrazuvana-i-publikacii/2867-gragjanskiot-sektor-vo-brojki-2025.html>

² Извор: <https://portal.nvosorabotka.gov.mk/post-body-files/12-ta-sednica-na-sovetot-za-sorabotka-megju-vladata-i-gragjanskoto-opstestvo-file-lhCR.pdf>

³ Извор: <https://civicamobilitas.mk/vesti-mk/drzhavnata-poddrshka-na-centralno-nivo-za-zdruzenijata-vo-2025-g-skoncentrirana-vo-dva-sektora-socijala-i-kultura/>

⁴ Извор: <https://nvosorabotka.gov.mk/mk-MK/predlozi/predlozi-po-godini>

⁵ Извор: <https://cnvos.si/en/ngo-sector-slovenia/public-funding-aggregated-data/>

⁶ Извор: <https://udruga.gov.hr/istaknute-teme/financiranje-programa-i-projekata-udruga-iz-javnih-izvora/godisnja-izvjesca-o-financiranju-projekata-i-programa-organizacija-civilnog-drustva/4285>

⁷ Извор: <https://balkancsd.net/civic-initiatives-publishes-2023-report-on-the-civil-society-environment-in-serbia/>

б) Итно активирање и финализирање на реформата на законската рамка

Владата да го реактивира процесот за донесување на новиот Закон за здруженија и фондации, со особено внимание на решенијата поврзани со државното финансирање на граѓанските организации.

Во рамките на процесот да се преиспита и, каде што е потребно, ажурира Предлог-законот подготвен во 2025 година, но да се задржат суштинските решенија кои имаат за цел воспоставување транспарентен, предвидлив и недискриминаторен систем на државно финансирање.

Особено треба да се обезбеди законска основа за воспоставување гарантен фонд за кофинансирање на проекти финансирани од ЕУ и други странски донатори и фонд за поддршка и развој на граѓанското општество.

Новиот Закон треба да обезбеди и законска основа за носење Уредба за поблиско уредување на државното финансирање а со тоа и гарантирање на транспарентно планирање, распределба, следење и известување за државното финансирање на граѓанските организации. Со носењето на оваа Уредба, Кодексот на добри практики за финансиска поддршка на здруженијата на граѓани и фондациите ќе стане хоризонтален, правно обврзувачки акт за сите даватели на државни средства. Уредбата треба да обезбеди единствени стандарди за планирањето на средствата (вклучително задолжителни консултации за приоритетите), јавните повици и критериумите за избор, независното оценување (независни комисии со вклучување експерти и претставници на граѓанските организации), спречувањето на конфликт на интереси, објавувањето на резултатите, правото на жалба, како и следењето и известувањето. Оваа мерка е неопходен дел од предложеното зголемување на средствата, односно зголемените средства ќе бидат оправдани и ќе постигнат ефект само ако се распределуваат транспарентно и според еднакви правила, а единствените стандарди за известување ќе овозможат и единствена, споредлива слика за вкупното државно финансирање. Оваа мерка е дел од Стратегијата на Владата за соработка со и развој на граѓанското општество 2025-2028 и според Акцискиот план е планирано истата да се заврши до крајот на вториот квартал на 2027 година.

в) Воспоставување и ставање во функција на гарантен фонд за кофинансирање и фонд за поддршка и развој на граѓанското општество

По финализирањето на законската рамка, Владата да пристапи кон воспоставување на гарантен фонд за финансиска поддршка на граѓански организации што аплицираат и се добитници на проекти од европски и други фондови, а за кои е потребен процент на учество односно кофинансирање. Оваа мерка е дел од Стратегијата на Владата за соработка со и развој на граѓанското општество 2025-2028 и според Акцискиот план беше планирано да се заврши до четвртиот квартал на 2026 година; доколку не се реализира во тој рок, неопходно е воспоставувањето да се предвиди во Програмата за 2027 година.

Особено е важно фондот да биде оперативен и достапен за организациите, со јасни критериуми, транспарентни процедури и доволно средства.

Покрај гарантниот фонд, Владата да воспостави и посебен фонд за финансиска поддршка на активностите и програмите на граѓанските организации, независно од проектите за кои се обезбедува кофинансирање. Средствата од овој фонд би се доделувале преку јавни повици, како поддршка на граѓанските организации за спроведување на Владиите политики и стратешки приоритети (социјална заштита, образование, животна средина, владеење на правото, европска интеграција и сл.), и би придонеле кон ублажување на последиците од повлекувањето на странските донатори.

Дополнителна сугестија: Здруженијата и фондациите (и само тие) да се финансираат од konto 463 од Буџетот

Надвор од примарните мерки погоре, а со цел да се надминат разликите во податоците опишани под точка а), предлагаме во Програмата за работа на Владата за 2027 година да се предвиди механизам со кој државните средства наменети за граѓанските организации (а не и за другите субјекти на граѓанското општество, како спортски друштва и федерации, синдикати, стопански комори, организации на работодавачите, цркви и верски заедници – кои се регистрирани според други закони, а не согласно со Законот за здруженија и фондации) ќе се распределуваат од Konto 463 од Буџетот.

Надлежен орган на државната управа: (надлежно министерство за спроведување на иницијативата)

Министерство за правда, Генерален секретаријат на Владата на Република Северна Македонија

Очекувани влијанија: (економски влијанија, социјални влијанија, влијанија врз животната средина, административни влијанија и трошоци)

Предлог-иницијативата се очекува да го подобри опкружувањето во кое функционираат граѓанските организации со што ќе се зајакне граѓанското општество и структурниот дијалог меѓу Владата и граѓанското општество, што ќе придонесува и ќе дава поддршка на патот на реформите за интеграција на земјата во Европската Унија.

Иницијативата ќе придонесе кон поголема одржливост на граѓанските организации преку зголемување на средствата, воведувањето на гарантен фонд и фонд за поддршка на активностите на граѓанските организации и предвидување средства за континуиран и сеопфатен развој на граѓанските организации во државата.

Предлог-иницијативата ќе ја зголеми довербата меѓу граѓанските организации и Владата, преку воспоставување на транспарентен и отчетен начин на распределба на средствата од буџетот.

На овој начин Владата ќе може да одговори на реалните потреби на граѓанските организации и реализирање на активности и програми од важност за секој граѓанин во нашето општество.

Финансиски импликации: (доколку иницијативата има финансиски импликации, се наведува дали се обезбедени потребните средства и од кои извори)

Реформата на системот на државно финансирање на граѓанските организации има финансиски импликации. Со овој предлог, се предлага државното финансирање од сегашните околу 846 милиони денари за здруженијата и фондациите според анализата на МЦМС (односно 1,79 милијарди денари според податоците на Генералниот секретаријат, кои опфаќаат и други субјекти), состојба за 2025 година, да се зголеми на најмалку 3 милијарди денари во 2027 година (и тоа само за здруженијата на граѓани и фондации, регистрирани според тој Закон, а не и другите форми на здружување). Во рамките на овие средства треба да се предвидат и средствата за гарантниот фонд и за фондот за поддршка и развој на граѓанското општество.

Дел од средствата може да се обезбедат од измени во Законот на игрите на среќа, а дел да бидат директно предвидени од Буџетот. Донесувањето на законските акти ќе се спроведе во склоп на редовните работни активности на органите на државната управа како и редовните работни активности на граѓанските организации.

Прилози (се наведува насловот и авторот, со линк до документот доколку е достапен електронски)

Државната поддршка на централно ниво за здруженијата во 2025 г. сконцентрирана во два сектора: социјала и култура, издавач МЦМС

Граѓанскиот сектор во бројки 2025, издавач МЦМС

Мониторинг матрица за овозможувачко опкружување за развој на граѓанското општество, Извештај за Република Северна Македонија 2024, (2025), издавач МЦМС

ВВл/АКр

03-132/1-2026

30.09.2026 година

Потпис на застапникот

М.П.

